

FRANSA'DA 2022 CUMHURBAŞKANI SEÇİMİNİN İLK TUR SONUÇLARI

HACI MEHMET BOYRAZ

SETA | PERSPEKTİF

NİSAN 2022 · SAYI 338

- Fransa'da 2022 cumhurbaşkanı seçiminin ilk turu nasıl sonuçlandı?
- İlk tur sonuçları ne anlama geliyor?
- Macron ve Le Pen arasında gerçekleşecek ikinci turda hangi adayın şansı daha yüksek?

Fransa'da 2022 cumhurbaşkanı seçiminin ilk turu 10 Nisan Pazar günü gerçekleşti. İçişleri Bakanlığı tarafından açıklanan ilk resmi sonuçlara göre yüzde 73,69 oranında (35 milyon 923 bin 779 kişi) katılımın sağlandığı seçimin ilk turunda yarışan on iki adayın aldıkları oy oranları sırasıyla şu şekildedir: ¹

- Mevcut Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron yüzde 27,85
- Aşırı sağcı Marine Le Pen yüzde 23,15
- Radikal solcu Jean-Luc Mélenchon yüzde 21,95
- İrkçi Éric Zemmour yüzde 7,07
- Merkez sağın adayı Valérie Pécresse yüzde 4,78
- Yeşillerin adayı Yannick Jadot yüzde 4,63
- Sağcı Jean Lassalle yüzde 3,13
- Komünist Fabien Roussel yüzde 2,28

¹ "Résultats au 1er Tour", Ministère de l'Intérieur, <https://www.resultats-elections.interieur.gouv.fr/presidentielle-2022/FE.html>, (Erişim tarihi: 11 Nisan 2022).

HACI MEHMET BOYRAZ

SETA İstanbul'da araştırmacı olarak çalışan Hacı Mehmet Boyraz, Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde Avrupa ülkelerinde göçün güvenleştirilmesi ve aşırı sağ partilerin rolü üzerine hazırladığı tezine devam ediyor. Araştırma konuları arasında Avrupa Birliği, Avrupa'da aşırı sağ oluşumlar, düzensiz göç ve göçmenler, İngiltere'nin güncel iç ve dış politikası, Kıbrıs meselesi ve Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri yer alıyor.

- Sağcı Nicolas Dupont-Aignan yüzde 2,06
- Sosyalist Anne Hidalgo yüzde 1,75
- Solcu Philippe Poutou yüzde 0,77
- Solcu Nathalie Arthaud yüzde 0,56

İlk tur öncesindeki siyasi atmosferi ve ilk tura dair yapılan anketleri büyük oranda doğrulayan bu sonuçlara göre hiçbir aday yüzde 50'nin üzerinde oy alamamıştır. Bundan ötürü seçim yasası uyarınca iki hafta sonra yani 24 Nisan 2022'de seçimin ikinci turu yapılacaktır. Tıpkı 2017 cumhurbaşkanı seçiminde olduğu gibi bu seçimde de ilk turda en çok oy alan iki aday Macron ve Le Pen olduğu için 24 Nisan'daki ikinci turda bu iki isim yarışacaktır.

FRANSA İÇİN İLK TUR SONUÇLARININ ANLAMI

10 Nisan'da gerçekleşen ilk tur sonuçlarının Fransa açısından anlamı üç başlıkta tasnif edilebilir. Bu minvalde öncelikle belirtmek gerekir ki ilk tur sonuçları Fransa'da merkez sağın ve merkez solun çöktüğünü

ortaya koymaktadır. Zira sonuçlara göre merkez sağın partisi Cumhuriyetçilerin adayı Pécresse yüzde 4,78 ve merkez solun partisi Sosyalistlerin adayı Hidalgo yüzde 1,75 gibi çok düşük oranlarda oy almıştır. Bir önceki seçimde Cumhuriyetçilerin adayı François Fillon'un yüzde 20 ve Sosyalistlerin adayı Benoit Hamon'un yüzde 6,4 oy aldığı dikkate alındığında Fransa'da merkez siyasetin sadece son beş yılda ne denli zayıfladığı daha iyi anlaşılabilir. Özellikle seçim öncesinde yapılan anketlerde yüzde 10 civarında oy alması beklenen Pécresse'in yüzde 5'in altında kalması büyük bir sürpriz olmuştur. Esasen her iki partinin gerek 2017 gerekse 2022 cumhurbaşkanı seçimlerine zayıf adaylarla girmeleri bu çöküşe yol açan faktörler arasında ilk sırada yer almaktadır. Macron'un popülist kimliğiyle sağdan ve soldan oy devşirebilen karakterinin de bu sonuçlarda önemli birer rol oynadığını belirtmek gerekir. Tersine okumayla merkez sağın ve merkez solun zayıflayan karakteri, Macron gibi her kesime hitap edebilen bir ismin cumhurbaşkanı olmasına zemin hazırlamıştır. Her halükarda bu sonuçlar Fransa'da geleneksel siyasi düzlemin etkili aktörleri olarak merkez partilerin zayıfladığını göstermektedir.

Merkez siyasetin zayıflamasına paralel olarak ilk tur sonuçları, Fransa'da tam manasıyla bir aşırılık döneminin yaşandığına işaret etmektedir. Bir yandan radikal solcu Mélenchon yüzde 21,95 oyla seçimi üçüncü sırada tamamlamış diğer yandan aşırı sağcı iki isim Le Pen ve Zemmour oyların toplam yüzde 30'unu almıştır. Merkez sağ ve merkez sol partilerden her birinin yüzde 5'i aşmadığı bir ortamda aşırılık yanlı adayların iyi bir performans sergileyip bu derece yüksek oy almaları Fransa'da geleneksel siyasi partilerin kriz içerisinde olduklarını ispatlayan önemli bir göstergedir. Dahası özellikle aşırı sağın 2017'den bugüne hızlı bir yol katettiği göz önünde bulundurulduğunda merkez siyasetin önümüzdeki süreçte kendi içinde güçlü bir lider çıkartamaması halinde 2027'deki seçimde aşırı sağın iktidara gelmesi kaçınılmazdır. Nitekim mevcut Cumhurbaşkanı Macron'un seçimden önce yaptığı açıklamada Fransa'da aşırı sağın yükselişini önleyemediğini itiraf etmesi kayda değer önemli

bir gelişmedir.² Kısacası Fransa siyaseti açısından aşırı sağ artık bir anomali değildir.

İlk turun Fransa açısından gösterdiği üçüncü sonuçsa solun kendi içindeki parçalanmış vaziyetinin, solcu bir adayın ikinci tura kalmasını engelleyen en önemli sebep olduğudur. Zira seçimi üçüncü sırada tamamlayan Mélenchon ile seçimi ikinci sırada tamamlayan Le Pen arasında sadece 1,45 gibi düşük bir puan farkı bulunmaktadır. Buradan hareketle sol adaylar ilk tura giden süreçte bir adayda mutabık kalıp Mélenchon'un etrafında birleşseydi ikinci turda Macron'un karşısında Mélenchon olabilirdi. Dolayısıyla kendi içindeki bölünmüşlük devam ettiği sürece Fransa'da solun cumhurbaşkanı çıkarması pek mümkün değildir.

MACRON'UN ERKEN ZAFERİ

İkinci tura giden süreçte Fransa'daki siyasi atmosfer dikkate alındığında mevcut Cumhurbaşkanı Macron'un 24 Nisan'da yeniden seçilme ihtimalinin çok yüksek olduğu görülmektedir. Bu bağlamda öncelikle ilk tur sonuçlarının ilanı ile birlikte ikinci tura kalamayan on adayın ikinci tur için hangi adaya destek vereceklerine dair açıklamalarına bakmakta yarar vardır. İdeolojik duruşlarından hariç olarak Pécresse, Jadot, Hidalgo ve Roussel ikinci tur için açıkça Macron'a destek çağrısı yapmıştır. İlk turda yüzde 21,95 oyla üçüncü olan ve ikinci tur sonuçlarına etki edecek asıl isim Mélenchon'un yanı sıra Poutou da Le Pen'e destek verilmemesi yönünde açıklamada bulunarak zımnen Macron'a destek vermiştir.³ İrkçı Zemmour ve sağcı Aignan ise aşırı sağcı Le Pen'e destek vereceklerini açıklamıştır.⁴ Kalan adaylardan Lassalle ve Arthaud herhangi bir adaya destek çağrısı yapmamıştır. Buradan hareketle ikinci tura kalamayan adayların önemli

2 Noémie Lair, "Montée des Extrêmes: 'Je N'ai Pas Réussi à L'endiguer', Reconnaît Emmanuel Macron", France Inter, 4 Nisan 2022, <https://www.franceinter.fr/politique/montee-des-extremes-je-n-ai-pas-reussi-a-l-endiguer-reconnait-emmanuel-macron>, (Erişim tarihi: 6 Nisan 2022).

3 "Présidentielle: Pour Qui les Candidats Éliminés Appellent-ils à Voter au Second Tour?", France Bleu, 10 Nisan 2022, <https://www.francebleu.fr/infos/politique/presidentielle-pour-qui-les-candidats-elimines-appellent-ils-a-voter-1649613328>, (Erişim tarihi: 11 Nisan 2022).

4 "Présidentielle: Pour Qui Les Candidats Éliminés Appellent-ils à Voter au Second Tour?."

TABLO 1. SEÇİMİN İKİNCİ TURUNA DAİR YAPILAN ANKETLERİN SONUÇLARI (YÜZDE)

Anketi Yapan	Anketin Yapıldığı Tarih	Emmanuel Macron	Marine Le Pen
OpinionWay-Kéa	10-11 Nisan	55	45
Elabe	7-8 Nisan	51	49
Ipsos-Sopra Steria	6-8 Nisan	53	47
ORTALAMA		53	47

Kaynak: “Baromètre Opinionway”, OpinionWay-Kéa, <https://www.opinion-way.com/en/barometre-opinionway-kea-partners-election-presidentielle-2022.html>, (Erişim tarihi: 11 Nisan 2022); “Les Français et l'Élection Présidentielle 2022”, Elabe, <https://elabe.fr/wp-content/uploads/2022/04/les-francais-et-lelection-presidentielle-2022-1.pdf>, (Erişim tarihi: 11 Nisan 2022); “Baromètre 2022”, Ipsos-Sopra Steria, https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2022-04/Ipsos-Barometre_2022-08-04.pdf, (Erişim tarihi: 11 Nisan 2022).

bir kısmının Le Pen'e karşı Macron'un etrafında birleştiği söylenebilir. Bundan dolayı Fransa kamuoyunda Macron'un seçimi şimdiden kazandığına dair bir atmosfer hakimdir.

Mevzubahis adayların kendi tabanlarına yaptıkları çağrılarının olumlu yanıt bulması durumunda ikinci turdan Macron zaferle çıkacaktır. Zira çok basit bir hesaplamayla sadece Mélenchon ve Péresse destekçilerinin ikinci turda Macron'a oy vermesi bile Macron'un seçimi kazanması için yeterlidir. Ancak hemen belirtmek gerekir ki Mélenchon ikinci tur için kendi tabanına oy vermeme ya da boş oy kullanma gibi örtülü tavsiyelerde bulunduğu için radikal sol oyların blok halinde Macron'a gideceğini ifade etmek mümkün değildir. Aynı şekilde merkez sağda Macron'a tepki duyan bir grup olduğu için ilk turda Péresse'e oy veren kitlenin tamamen Macron'a oy verecekleri söylenemez. Bundan dolayı nispeten düşük bir ihtimalle de olsa ikinci turda Le Pen'in seçimi kazanma ihtimalinin mevcut olduğunu not etmek gerekir. Nitekim Le Pen'in Macron'a tepki duyan sol seçmenin dahi oylarını almak için sol jargona uygun bazı ekonomik vaatlerde bulunması bu ihtimali

artırmaya yönelik bir girişimdir. Yine de ihtimaller geride bırakıldığında Macron'a destek çağrılarının olumlu karşılık bulduğu ve ikinci turda Macron'un seçimi kazandığı senaryo ön plandadır.

İkinci tura dair yapılan anketlerin sonuçları da Macron'un az bir farkla da olsa seçimi kazanacağına işaret etmektedir. Tablo 1'de yer alan üç farklı araştırma şirketine ait anket sonuçlarının aritmetik ortalamaları dikkate alındığında ikinci turda Macron'un yüzde 53 ve rakibi Le Pen'in yüzde 47 civarında oy alması beklenmektedir.

Özetle Fransa'da aşırı sağın daha önce hiç olmadığı kadar iktidara yakın bir konuma geldiği söylenebilir. Burada hemen belirtmek gerekir ki 2017 cumhurbaşkanı seçiminin ikinci turunda yüzde 66 oyla birinci çıkan ve rakibi Le Pen'e 33 puan fark atan Macron'un 24 Nisan'da Le Pen'e karşı bu yüksek farkı yeniden yakalaması söz konusu değildir. Ancak seçimi kazanmak için yüzde 50'nin üzerinde oy alınması yeterli olduğu için Macron'un az ya da çok farkla kazanmasının görevine devam etmesi yolunda herhangi bir etkisi olmayacaktır.

Bu yayındaki fikirler tamamen yazarına aittir ve SETA Vakfı'nın yayını politikasını yansıtmayabilir.

SIYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI
FOUNDATION FOR POLITICAL, ECONOMIC AND SOCIAL RESEARCH
مركز الدراسات السياسية والاقتصادية والاجتماعية

www.setav.org | info@setav.org | [@setavakfi](https://www.instagram.com/setavakfi)